

GAZETA TRANSILVANIEI

„GHEZARĂ-ASOCIAȚIUNEA ASTRA” BRAȘOV
Ziare de două ori pe săptămână prin îngrădirea
comitatului de redacție.
Asociația tipografică „Astra” nr. 1102.
Pagini 4-6-8 lei 3.

STEAG RIDICAT LA
1838

GHLBARITIU ȘI SFINTIT DE LUPTELE PURTATE SUB CUTELE LUI
DE ATAȚIA URMAȘI, ÎN FRUNTE CU MUREȘENII

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BRAȘOV.
B-dul REGELE FERDINAND Nr. 12 Tt. 1513
Abonamentul anual lei 300. Autorități și Societăți lei 60
Anunțuri și reclame după tarif.

Nr. 83 Inreg. Trib. Brașov S. II No. 6. II. 71/942

Sâmbătă 30 Octombrie 1943

Anul 106

Revoluția din 1918

Conștiință națională

de V. Branisce

Sfârșit de Octombrie. Pe străzile
Vienei, Românașii noștri, flăcât de pe
toate meleagurile Transilvaniei și ale
Bucovinei, rătăceau cu gândul la plaiu-
rile lor. Cine, cine îi va scoate din
această Sodomă?

De patru ani, pașii lor cadențați
înfruntă lupte nenumărate. Străbătura
stepelor rusești, luptaseră în nișpurile
Franței, în stâncile Carstului și fuseseră
duși în foc contra propriilor frați.

Ei reprezentau tragedia fără seamă
a Românilor din Transilvania, folo-
siți drept carne de tun, împinși într-o
luptă potrivnică intereselor neamului.

Ostașii români aveau un singur
gând: împlinirea dreptății românești,
pentru care generații de înaintași au
trăit, au luptat și au suferit. Cu acest
dor în suflet rătăceau ostașii români
între zidurile Vienei, purtând la chipul
cocarda tricoloră și așteptând solta
mântuirii.

De aceea, ei și-au înscris în suflete,
prețios talisman, acea zi solemnă când
în curtea cazarmii Reg. 64 din Trost-
strasse le-a fost dat pentru întâia dată
să audă pe un superior adresându-li-se
în graiul lor strămoșesc. Erau însufle-
țite cuvintele generalului I. Boeriu,
care venise să se prezinte cu întreg
corpul ofițerilor români.

Inscrisă va rămânea pentru toi-
deana în istorie ziua de 31 Octombrie
1918, zi în care s'a ținut la Viena adu-
narea generală a ofițerilor și soldaților
români din Transilvania, Ungaria și
Bucovina.

După cuvântul de deschidere, rostit
de căpitanul Traian Popa, reprezen-
tantul Consiliului Național Român, loco-
tenentul I. Maniu a spus, între altele,
aceste cuvinte:

„Se trezește în noi acea conștiință
națională, care de veacuri a fost încă-
tușată cu cele mai neumane mijloace din
partea străinilor, ce până acum ne-au
stăpânit, dar care conștiință, eliberată
acum, izbucnește ca un vulcan clocotitor,
de puterea focului ce conține. Această
conștiință națională ne-a îndemnat pe
noi, ofițerii și soldații români, să ne în-
trunim într-o adunare generală, să ne
încheiem rândurile, ca să înfruntăm
valurile”.

În clipele aceluia curat entuziasm, a
luat ființă în cetatea umilrilor lui Horia
și Ianca, Senatul Soldaților Români în
frunte cu generalul I. Boeriu.

Acest senat și-a împlinit cu priso-
sință chemarea istorică. Când șapte-
sprezece zile mai târziu, unitățile româ-
nești își sfîșesc steagul, ochii tuturor au
rămăș ațintii asupra tricolorului, desfă-
șurat de sergentul Gh. Opreanu din
Orăștie.

Iar mulțimea entuziasmată nu avea
decât un singur strigăt:
Trăiască România Mare!

Sfere de influență

de

I. Bozdog

Tunurile bubue încă din greu, bom-
bardierele seamănă prăpăd, iar comuni-
catele beligeranților se concurează în a
arăta distrugerile ce se fac, fie la înain-
tări, fie la retrageri. În această atmosferă
infernă se pregătesc liniile așezării
pașnice de mâine și ca totul să fie
gata la momentul oportun părțile în-
căierate își fixează de pe acum și te-
renul dominației viitoare.

Frumoasele lozinci cu care s'au
pornit și purtat marile războaie ale ome-
nirii s'au schimbat numai dela epocă
la epocă, rămânând în realitate scopul
adevărat al tuturor războaielor: puterea
și dominația economică a neamurilor
și a unui continent asupra celorlalte.

Cine nu-și dă seama — în per-
spectiva timpului de 2000 ani — că prea
frumoasa Elenă răpită de Paris a fost
un titlu cavaleresc pentru a-și măsura
puterile insulele grecești timp de 10 ani
în strămtorile Dardanelor cu puternicii
fii ai lui Priam, care păzeau porțile în
spre zăcămintele de aur, petrol și pietre
scumpe ale Asiei și Indiilor.

Ce destin prescrie de Zei nu tre-
buia să se îplinească în încăierarea
dintre Carthaginezi și Romani, pentru
a fi răsunată frumoasa sperjură Didona,
părăsită de infidelul Aeneas îndeplinitor
al voinții Zeilor, pentru ca acest răz-
boiu dintre continente să se prelun-
gească și după războaiele punice până
ce imperiul s'a destrămat în cortul lui
Antonius care se confundase în mocirla
frumuseții Cleopatrei?

Dar devotamentul cu care cetele
de creștini pleacă sub conducerea ca-
valerilor pentru eliberarea și paza sfân-
tului mormânt, nu era un titlu de mân-
drie și vrednic generator de sânge im-
belșugat? Cum a înțeles lumea atunci
rostul cetăților zidite de Cavaleri pe în-
tregul trup răsăritean al Europei, nu o

știm, dar curând s'a resimțit nevoia lor,
când influența răsăritului s'a rostogolit
năvalnic peste principatele dunărene,
peste șesul ungar și nu s'a poticnit de-
cât dincolo de Buda sub zidurile Vienei.

Numai după o stăpânire de 150
ani au reușit cei grupați într'un alt cerc
de influență să reazeze mărul în albia-
răsăriteană, pentru ca, după marile în-
volburări napoleoniene, care voiau să
răspândească egalitatea, dreptatea și
frățietatea și care s'au împotmolit în
undele reci ale Berezinei, abia să reu-
șească după războiul Crimeii și cel ruso-
turc din 1777—78 — să se așeze o nouă
rânduială de influențe în lume. Marele
Bismarck a spus atunci că viitorul Eu-
ropei de mâine se va hotări la gurile
Dunării.

Am trecut cataclismul războiului
trecut și, deși gurile Dunării au jucat
un rol important, ele n'au decis soarta
Europei, dar nici aceasta nu s'a liniștit.
Iată-ne acum în prag de noi pla-
nuri de așezare a lumii. Sferele de in-
fluență se întâlnesc și întretaie peste
gurile Dunării de-asupra Balcanilor.

Iar în acest spațiu al sferelor de
influență este situată țara noastră: Ro-
mânia.

E vorba deci de o nouă lozincă,
ce voiesc a o realiza, fără noi, și poate
împotriva intereselor noastre vitale, alții.
Să nu se uite însă că e vorba de
neamuri și țări, pe care nicio lozincă
nu le mai poate înșela.

Poate urmașii noștri vor descifra
subt noile lozinci, ca motive adevărate:
izvoarele de petrol, cultura bumbacului
și câmpurile de orez ce se concurează
între marii stăpâni ai păcii lumii.

O pace inspirată și dictată de a-
tari interese, va fi germinatoare de noi
învolverări.

Cinema

de Dr. D. Chirculescu

Am văzut zilele trecute, în-
tr'un cinematograful din Brașov, jur-
nalul de războiu No. 86, în care
se arătau scenele trăite de d-l
Mussolini după eliberarea sa din
închisoare. Intreaga sa atitudine,
toate mișcările sale, trădau o a-
dâncă suferință. Pe figura celor ce
îl întovărășeau pe ecran, printre
care și Führerul Adolf Hitler, se
răsfrângeau sentimente care nu
puteau scăpa nimănui: o grăitoare
tristețe și părerea de rău de a nu
putea nimic față de răsturnarea
sufletească a Ducelui.

Mi-am putut da seama cu
câtă atenție a fost urmărită scena
aceasta de către asistența, — toată
românească, — și cu câtă înțele-
gere a fost privită.

Și poate că acest lucru e de-
parte de a fi neexplicabil.

Cine oare mai bine decât a-
sistența românească, ar fi putut
înțelege câtă durere este să fii
smuls dintre ai tăi, surghinuit și
maltratrat și să-ți porți amarul
dela un colț la altul al țării tale,
după ce, pe nedrept, ți s'a frânt
un vis? Și să fii oprit să încerci
să îndrepti ceva.

Drama D-lui Mussolini e atât
de aproape de drama sufletească
a tuturor dintre noi și mai ales
a pribegilor din Ardealul de Nord.

Domnul

Pe scări coborâ Domnul din tatac.
Îi gârbov, că din vreme-l strigă anii,
Ce'n iureșe i-a cheltuit ca banii
Și-i desfrunzit de bucurii, sărac.

Pe drum ascultă cum doinesc țărani,
Cu seara adăstând în spre conac;
În suflet toate dorurile-i tac —
Sfârșitul uită că-l pândesc dușmanii;

Se vede nalt, încrămenit în piatră,
Prin veacurile silnice ce-l latră
Și care'n veci nu-l vor putea răpune.

Iar inima deopotrivă'n muncă
Măreață, fără seamăn, și'n porocă,
Se strânge'n el încet, a rugăciune!

Lucian Valea

„Gazeta Transilvaniei”

Intoarcere de pe front

Atacul dela Dzanțora Nocturnă

de Ion Colan

II
Mai așezați acuma, ca făina în sac,
scot lopata și încep să adâncesc și să
lungesc groapa, cu toată grija de-a nu
scoate coatele afară. Răcăiu cu degete-
le, grăbit și fără spor, într'un pă-
mânt bălos — moale, cleios, cu miros de
mort. Ai impresia că mustește sub tine.
E spre seară. Câmpul se vede ca

prin sticla afumată când te uitai la e-
clipsa de soare, așa cum te învăța pro-
fesorul Vătășianu.

Stăm aici de două ceasuri și de
două ceasuri țiuie, șuieră, hârje și zdrân-
găne pe tot câmpul ăsta, pe un front
de vreo 3 kilometri, prinzând satul în
semicerc.

Locotenentul Pănoiu, cu a 7-a,

INSTANTANEE

Convoiu pestfrit

Acum vreo lună de zile, seara, când muncitorii manuali își încetează lucrul, cotind într-o stradă din centru m'am trezit călcând pe urma unui convoiu puțin cunoscut mie până atunci și totuși caracteristic vremurilor de azi.

Erau vreo 40-50 de femei, deștinatele penitenciarului din loc, care se întorceau dela munca unde fuseră îndreptate. În urma lor mergea un gardian c'o nua în mână, un fel de trestie, cu care se juca, îndoiind-o în formă de arc și dându-i apoi drumul. Făcând aceasta, asculta — sau părea că ascultă — palavrele unei femei ce pășea alături de el.

Convoiu era pestfrit. Toate felurile posibile de colorit se împleteau în acest șirag mișcător și gălăgios. Zic gălăgios, căci conversațiile duse de diferitele perechi întreceau larma ce o fac elevii unei școli primare când merg în vreo excursie. Dovadă că buna dispoziție nu lipsea. Cum mergeam în urma lor am observat că nu numai colorile îmbrăcămintei, dar și ființele ce le purtau erau tot atât de diferite, bieți oameni rostogoliți de pe toate treptele societății. Învrăbiți cu legile pe care le-au călcat, au ajuns să fie strâniși într'un mănunchiu și silii să viețuiască o lună, două, sau mai mult între zidurile umede, sub un acoperiș comun, să mănânce din același cazan, ca pe urmă să se împraștie iar — după ce și-au sfârșit pedeapsa: un furt, o răzbunare, o escrocherie etc., să se îndrepteze fiecare spre locul de unde a pornit, cu nărvul vindecător sau nevindecător.

Mă uitam la aceste femei. Cele mai multe erau desculțe, dar ghetetele — nu știu cu ce scop — le dăceau în mână. Răsfirate printre celelalte am zărit vreo patru-cinci îmbrăcate ireproșabil de sus până jos, cu sandale moderne în picioare. Acestea erau singurele care tăceau. Băteau resignate cărările sorții. De ce ar fi fost ele mai vinovate decât altele, decât cele desculțe, de pildă? În păcat aluneci tot atât de ușor, tot așa de ușor, de pe treapta cea dintâi ca și de pe cea din urmă. Doar societatea e mai rigidă acolo sus. Iartă și înțelege mai puțin.

Din convoiu acesta pestfrit făceau parte, ca două anexe nepotrivite, doi copii. O fetiță firavă ca de vre-o șase ani călca indiferentă pe lângă una dintre femei. Nu părea supărată, nici obosită,

CALEIDOSCOP

de **Lucian Valea**

Despre

„Transilvania în poezia românească“, antologia d-lui Emil Giurgiuca, anunțată într'unul din numerele trecute ale „Gazetei“ am promis că vom mai vorbi. Cu privire la valoarea culturală și la realizarea, în sine, antologică, ținem să amintim că opera d-lui Giurgiuca lasă să se întrevadă câteva lipsuri. Suntem însă de acord cu explicația că vastitatea materialului cât și posibilitățile de editare ale acestui material, rețeauă la un moment dat cel mai neînduplecat avânt.

Seleționarea lui cerea, totuși, credem noi, o mai mare atenție. Bucățile nu sunt întotdeauna reprezentative, după cum nici numele poezilor.

Privită însă ca un întreg ne-definitiv, asupra căruia va trebui să se revină și ținând seamă de latura documentară pe care o îndeplinește de minune, antologia d-lui Giurgiuca răsplătește o muncă atât de grea ca a d-sale și ne pune în mână o icoană reușită a poeziei românești cu conținut și

probleme ardelen. Este o izbândă meritată. „Cuvînt înainte“, în arcuirea lui peste veacuri, merită o deosebită atenție.

Se anunță...

aparitia altor cărți de războiu, la diferite edituri. Vestea ne bucură tocmai pentru surprizele ce le-ar putea aduce aceste apariții.

Cartea mare a războiului, în-diferent că va fi roman, însemnări intime, frânturi de icoane etc... e timpul să vadă lumina zilei. O astfel de carte o așteptăm încredători.

Ne exprimăm deocamdată în-doială că ea va aparține vreunui mare romancier. Noi o vedem simplă, desfășurându-se fără prețiozități, reală, frescă încheșată și puternică în care să poți distinge oameni, nu tipuri, să poți deslega destine, nu intrigi căutate și șubrede.

Iată de ce numai cineva care a trăit războiul sincer, neliteraturizat, care l-a văzut cu ochiul ostașului, va putea să-l aștearnă în toată măreția lui. Chiar fără stil extraordinar, dar cu suflu și suflet.

Din lumea largă

Greutatea și mărimea copilor în cursul războiului

Dintr'o anchetă întreprinsă de organizația național-socialistă „Mama și copilul“ reiese că în comparație cu anii dinaintea izbucnirii războiului greutatea și mărimea copiilor născuți în cursul războiului a rămas neschimbată, sau chiar manifestă o mică creștere. Această constatare a făcut-o o maternitate din Berlin.

De când există filoxera în Europa

Editorul revistei române de viticultură, profesorul Teodorescu, afirmă într'un articol că în vara aceasta s'au împlinit 80 de ani de când a apărut filoxera în Europa. Pericolul acestui parazit n'a fost complet înlăturat nici până astăzi.

Bibliografie

Editura „Cartea Românească“

Mihail Ralea, *Intre două lumi. Studii și eseuri.* București, 1943, pag. 299. Cuprinde: Apocalips și humor, Dualismul culturii europene și concepția omului total, Mentalitatea estetică a timpului nostru, Fenomenul românesc, Feminism și prostituția, Millitantism artistic, Despre critica literară, De ce nu avem roman? Caracteristicile franceze, Filosofia seriozității, Expresia individuală și expresia socială în artă, Contradicțiile interne ale romanismului, Considerații asupra epocii noastre, Arta și uritul.

Constantin F. Nicolescu și Grigore Ernescu, *Manual pentru bacalaureatul comercial și admitere în Academia de înalte studii comerciale și industriale.* Ediția II-a. București, Septembrie 1943, pag. 584. Lei 1000.

Ispirescu (Petre), *Făt-Frumos cu părul de aur.* Ilustrat de Stolca D. București, Iulie 1943, pag. 39. Lei 80.

Ispirescu (Petre), *Fata săracului cea isteată.* Ilustrat de Stolca D. București, Iulie 1943, pag. 27. Lei 70.

Ispirescu (Petre), *Ileana Simziana.* Ilustrat de Stolca D. București, August 1943, pag. 47. Lei 100.

Sandu (Z.), *Umbre mărețe.* București, Septembrie 1943, pag. 129. Lei 200. Cuprinde: Dumnezeu părinților noștri, Decebal, Mihail Viteazu, Balgradul, Gheorghe Șincal, Gheorghe Lazăr, Andrei Șaguna, Mihail Kogălniceanu și Ion C. Brătianu, Nicolae Bălcescu, Mihail Eminescu, Spiru Haret, Maria, Crăișoara noastră, Nicolae Iorga, Badea Gheorghe, St. Iosif și Il. Chendi, Octavian Goga, „Astra“-ardeleană, cetate de cultură națională, Pribeagul. Oglinda neamului.

Dessila (Octav), *Ciclu Iubim.* Uitam prea repede. Roman. (Al treilea din ciclu). București, Septembrie 1943, pag. 428. Lei 670.

Un pește ciudat

Există pești care au mai mulți ochi. Astfel o expediție în adâncurile mărilor a dus la descoperirea unui pește deosebit de ciudat. Acest pește are patru ochi, dintre care doi se află în mod obișnuit la cap, iar ceilalți doi sunt așezați pe ambele părți ale spinării, în spre coadă. Descoperitorul Myers este de părere că acești ochi din spate servesc numai la sperietul dușmanilor sau pentru a-l duce în eroare, deoarece pare că peștele vine cu fața, în timp ce în realitate el pleacă.

trebuie că și-a împins plotoanele mult spre liziera de sud-est a satului, de unde se aude răpăitul armelor automate.

Nu mai la centru mitralierele noastre tac.

La cinci metri în față, Baloleanu cu servanții lui pun o mitralieră în bătaie.

Deodată Baloleanu sare din șanț. — Culcă-te Baloleone, culcă-te!...

Se uită o clipă înapoi, face gestul lui caracteristic cu mâna (lasă-mă'n pace!) și fuge câțiva pași în zigzag. Dar „Găgă“ al nostru nu știe să alerge. La el fugă însemnează un mers puțin mai iute.

— Ni-l omoară! — tremură Loghin. Dar Baloleanu se duce, șerpuiind și plecat de mijloc, culcându-se rar și numai pe jumătate, parcă-ar fugi după un fiuture.

Cine a fost pe front știe ce însemnează să înaintezi pe câmp deschis, așa, popândău, în bătaia armelor automate, douăzeci de metri.

Baloleanu s'a dus o sută... Când nu l-am mai văzut, inima s'a pus să plângă în noi.

Dar n'au trecut cinci minute, și exact din locul unde a căzut Baloleanu o mitralieră a început să melințe cu o înverșunare așa zicând științifică. Rafale regulate, snopuri de câte 8-10 cartușe, porneau spre centrul satului, de unde un tun și o sumedenie de mitraliere Maxim reușiseră să ne fixeze batalionul la teren.

Mult am oftat în viața mea de grija prietenilor. Niciodată ca acum, dar a ușurare, când recunoșteam pe Baloleanu din felul cum trăgea cu mitraliera lui.

Când, a doua zi, l-am întrebat: — Păi bine, Balolene, ce te-a apucat, omule, s'o iai așa de unul singur în țircusul ăla de-aseară?

Baloleanu a răspuns scurt, fără importanță:

— Nu trăgea mitraliera din față... da și-a plăcut cum i-am aranjat p'ormă? Pentru asta m'ai putea întabula pe-o țigară.

L-am „întabulat“. — Domnule, s'o ști d-la mine; țigară ca „Naționalele“ noastre nu s'a mai aflat.

Pe front e așa: când scapă unul un cartuș, trag toți.

Se pornise acum o hărmălaie de pușcături, de nu mai știai de unde și cine trage. Nu mai era nimic de făcut. Maiorul, cu câțiva din grupul de comandă, se răslețise undeva, prin vreun șanț. Eu aici, cu Loghin din Marga Serverinului.

— Mănăm, Ștefane? — Cu greu scot de sub mine sacul de merinde, plin de pământ. Dacă în mișcă s'ar ivi puțin spatele afară, risți să și se înfigă un glonț în șira spinării, ceea ce n'ar fi deloc co-

mod. Taiu două felii de pâine, le ung gros cu margarină, de-abia îi strecor una lui Ștefan, ferindu-mi cotul să nu iasă peste taluz și ciofaim pe tăcute, lînhiți. Margarina e puțin răncedă, dar asta n'are mare importanță. Nu „felul“, ci măncarea în sine contează. Din parte-ne, dacă pământul ar avea vreun gust, am mănca și pământ.

Cât a ținut zaiafetul, ziua n'a stat pe loc. Umbrele ne-au cuprins pe-ncetul și în aceeași măsură pușcăturile s'au rărit.

Pac-pac, pac-pac... pac-pac-pac... pac... pă-pă... pă... pă...

Parcă pui pulbere dintr'un cartuș pe soba de bucătărie și pătrățelele de fulmicoton explodează pe cont propriu, pe măsură ce se încălzesc: una ici, alta tocmai dincolo, ostentite, plictisite.

S'a întunecat. Gloanțele înroșite descriu arcuri incandescente, licurici cu existență redusă. Le vezi de unde pleacă, cum se înalță și dispar ca iluziile.

CRONICA Sportivă

Concursurile de tennis dela Braşov

În zilele de 16 și 17 l. c. au avut loc la Braşov, la Regimentul 4 A. A., jocurile de tennis organizate de Clubul Sportiv al Ofițerilor din Brigada 1 A. A. Au luat parte: Magda Rurac, campioana României și campioana Europei continentale, C. Tănăsescu, campionul României, V. Rurac, al doilea jucător al țării, A. Schmidt, A. Botez, Marin Bădin, Tudor Bădin și Gh. Cobzuc, reprezentanții de seamă ai tenisului românesc.

Jocurile au fost vioaie și frumoase. Am admirat în special măestră Magdel Rurac, stilul și siguranța lui Tănăsescu, forța și reflexele sigure ale lui Rurac și frumoasele calități ale celorlalți, printre care remarcăm, mai ales, pe A. Schmidt și Marin Bădin.

În jocul de simplu Brașovenii au opus numai pe d-l A. Brădet, care, deși neobișnuit cu jocul de concurs, s'a achitat onorabil de sarcina sa.

La jocul de dublu am avut ocazie să admirăm pe un cunoscut jucător de tennis, d-l General Iacobici, care a avut în d-l Colonel Horia Roman un demn adversar. Partidele au fost: General Iacobici — V. Rurac, contra Col. H. Roman — C. Tănăsescu.

Dăm mai jos scorurile jocurilor:

Cobzuc — Brădet	6:2
C. Tănăsescu — M. Bădin	6:0
C. Tănăsescu — A. Botez	6:0
Gh. Cobzuc — M. Rurac	6:1
V. Rurac — T. Bădin	6:2
M. Bădin — A. Botez	6:3
V. Rurac și A. Botez — M. Bădin	6:3, 4:6, 6:3
V. Rurac — A. Schmidt	6:2
V. Rurac — A. Botez	6:2
General Iacobici, V. Rurac — Col. H. Roman, C. Tănăsescu	6:4
A. Schmidt — C. Tănăsescu	6:3
T. Bădin — M. Rurac	6:2
C. Tănăsescu — V. Rurac	6:4, 6:4
C. Tănăsescu, A. Schmidt — V. Rurac, M. Bădin	6:0, 4:6 nedecis.

Frumosul spectacol sportiv se datorește d-lui Col. Horia Roman, comandantul Brigăzii 1. A. A., care a avut inițiativa și conducerea organizării concursurilor.

Tot inițiativa d-lui Col. H. Roman se datorește și terenurile de tennis de șură roșie, pe care s'au desfășurat jocurile și care pot rivaliza cu cele din apus.

În timpul pauzel dintre jocurile de duminică, s'a servit spectatorilor și jucătorilor o gustare în cabana Reg. 4 A. A.

Cabana, o construcție în lemn, în stil românesc, înzestrată cu cazlere și dușuri pentru jucători, mobilată în stilul vremii, este o mărturie a gustului ales și a spiritului constructiv al d-lui Col. Horia Roman.

(fl.)

Reuniunea de cântări „Gheorghe Dima“ din Braşov își reîncepe activitatea

A P E L

La 3 Noembrie 1943, Reuniunea de Cântări „Gheorghe Dima“ din Braşov își reîncepe activitatea corală pentru anul 1943-1944.

Acest nou an de activitate este legat de două evenimente însemnate pentru viața culturală, muzicală și religioasă a Braşovului, fapt pentru care „Reuniunea“, împreună cu asociațiile culturale braşovene mai jos semnate, conștiente de îndatoririle ce au în asemenea ocazii, vă leagă de suflet apelul de față.

Vom avea de sărbătorit în primul rând o aniversare de 80 ani dela înființarea „Societății de Teatru și Muzică“, leagănu Reuniunii. De asemenea, foarte probabil, vom avea de sărbătorit sfințirea Bisericii Sf. Nicolae, al cărei cor, condus de bagheta măiastră a lui „Gheorghe Dima“, era o podoabă a Braşovului cultural.

Dela acest efort al Reuniunii nu trebuie să lipsească nimeni dintre aceia care au activat, fie în corul vechii Reuniuni de cântări sau în cel al Reuniunii „Gheorghe Dima“, fie în corul Bisericii Sf. Nicolae din Scheii Braşovului sau în Societatea corală restrânsă „Acordul“, acel minunat mănunchiu de animatori ai conștiinței naționale din Transilvania.

Conștiinței de greutatea fiecărui Român din timpurile de față, convingși însă de dragostea de neam a aceloră căroră ne adresăm;

Convingși de spiritul de jertfă al tuturor Românilor braşoveni atunci când la temelia unei acțiuni stă dragostea de manifestare românească, oricât de grele ar fi împrejurările în care sunt chemați la datorie;

Contând pe pasiunea iubitorilor de muzică aleasă — din toate categoriile sociale și de toate vârstele; —

Rugăm stăruitor pe Doamnele, Domnișoarele și Domnii cu aptitudini muzicale să se înscrie și să activeze în Reuniunea de cântări „Gheorghe Dima“.

Comitetul Reuniunii a încredințat conducerea muzicală unui fost elev al maestrului Gh. Dima și fost membru al Reuniunii, — în calitate de „student“ al istoricului Liceu din Braşov, — d-lui prof. I. Gherghel, conducătorul activității cultural-artistice dela Academia Comercială clujană din Braşov și vice-președintele Reuniunii „Gh. Dima“.

Biserica, „Astra“ culturală, Casina Română și Reuniunea de Cântări „Gheorghe Dima“ leagă de suflet tuturor cunoscătorilor de muzică datorită sacră de a contribui, cu însuflețită energie, la ridicarea prestigiului Braşovului românesc pe teren muzical, mai ales în aceste vremuri de regăsire a rosturilor noastre naționale pe plaiurile Transilvaniei. Niciodată nu a fost mai mare nevoia încheierii societății românești decât în momentele hotărâtoare ce ne este sortit să le trăim în acești ani de sbucium și de suferințe.

Pătrunși de importanța solidarizării depline, să ne strângem rândurile — cu mic, cu mare — adunându-ne, într'un singur gând și într'o singură simțire, în jurul stindardului nostru național-cultural.

Braşov, 21 Octomvrie 1943.

(ss) Dr. Nicolae Stinghe
protopop al Bisericii ortodoxe

(ss) Dr. N. Căliman
președintele Despărțământului „Astra“-Braşov

(ss) Ing. I. Bărbier
președintele Reuniunii de Cântări „Gheorghe Dima“

P. S. Inscrierile se fac la Biblioteca „Astra“ zilnic, între orele 9-12 a. m. și 4-7 d. m.

Prima probă de ansamblu coral va avea loc miercuri 3 Noembrie la orele 6-8 seara, în sala festivă a Sfatului din Piața Libertății.

(ss) Aurel Ghilea
protopop al Bisericii unite

(ss) George Sorescu
președintele Casinei Române

(ss) Prof. Ion Gherghel
dirijorul corului „Gh. Dima“ și vice-președintele Reuniunii

Colaboratorii

noștri sunt rugați să ne trimită articole scurte.

Abonaților

le aducem aminte că nu trăim din subvenții.

âne cum fac câinii când prind muște. De somn, nici vorbă. Din malul gropii se desprind bulgări, rupți de ploaia ce străbate prin crăpăturile pământului. Cerul toarnă peste noi, monoton, neîntrerupt, exasperant, ca în poeziile lui Bacovia.

De subt noi, mirosul răscolit de apă ne amețește.

Pti-ha! scui-pă rumâni a desgust.

Se 'nfige 'n tine certitudinea că mizeria războiului e mai rea decât războiul însuși.

Incai sublocotenentul Adam a ni merit-o ca Ieremia.

Noaptea, când fiecare-și căuta un culcuș, a intrat și el într'un șanț unde se deslușeau niște mogâdefe.

— Or fi dela a 7-a, — gândeste Adam. Pân' să-mi caut pe ai mei, m'apucă ziua; ia să intru și eu aici.

Și a intrat.

Când s'a crepat de ziuă, careva din camarazii de șanț i-a strigat la ureche, ca un cucușu inoportun pe gard:

— Zdrasti găspădn!

— Zdrasti! — a răspuns Adam, cu gândul că soldații dela a 7-a glumesc pe rusește. Nici nu s'a uitat la el. S'a ridicat în picioare și s'a întins una de i-au trosnit căpriorii, apoi:

— Noa hai, băieți!

Și dă s'o ia spre ieșire, printre ei. Erau vreo patru.

— Fraților, ce să vă spui — continuă să povestească sublocotenentul Adam — nu-s eu ăla curajos, da nici de frică nu mor. Când i-am văzut însă, fraților, patru, în mântăile lor cenușii, înalți toți cât Primo Carnera, mi s'au tăiat picioarele și mi-am zis: Pân' aici și-a fost, Adame!

Intrasem, fraților, într'un șanț cu Ruși.

Acu, ce să vă mai lungesc povestea. Bieții oameni rămăseseră de-ai lor, cu intenția de a se preda. Când m'au văzut cu ochii ca guliile, au început ei că nu mi-i chiar la'ndemână și-au rupt-o pe limba lor, zâmbindu-m docili:

— Paidiom, găspădn...

Le-am dat câte-o țigară, am ieșit din șanț și am venit d'a brațeta cu ei pân' aici. Ioi-te-i colo!..

— Măi, Adame, — face unu din grup — poate-i fi vrând să te schimbi și tu, ca omu, socotind prin câte-ai trecut...

Adam se uită la borfașul interlocutor, fără pic de ciudă.

— Aș fi vrut să te văz pe tine, deșteptule!

106

ani de luptă românească are

GAZETA TRANSILVANIEI

Un an dela moartea lui

Valentin Poruțiu

Gh. Dragoș

La 31 Oct. 1943 se împlinește anul de când inima caldă și generoasă a lui Valentin Poruțiu a încetat să mai bată. Prin moartea sa prea timpurie națiunea română a pierdut un suflet de elită, o minte ageră, o forță creatoare și un caracter dâr.

Născut dintr'o familie ardeleană de vechi tradiții culturale, morale și naționale, dotat cu o inteligență rară, înarmat cu o cultură superioară și crescut în spiritul sacrificiului pentru dreptatea și libertatea neamului românesc, Dr. Valentin Poruțiu s'a găsit întotdeauna în primele rânduri ale marelui generații a Unirii, atât în vâltoarea luptelor naționale, cât și în marea operă de creație și realizări românești.

Cumpătat în vorbe, temeinic în gândire și fapte, demn în atitudine și în raporturile sociale, pătrunzător al sufletelor, devotat și generos în toate acțiunile vieții sale, Dr. Valentin Poruțiu a fost un domn în adevăratul înțeles al cuvântului.

În lumea vorbelor fără conținut și a chemărilor amăgitoare, în atmosfera de artificiu și linguișiri, Dr. Valentin Poruțiu a rămas un neclintit apărător al adevărului, moralei creștine și tradiției naționale.

De aceea a fost respectat, ascultat și iubit atât de cei mai vârstnici, cât și de cei din generația tânără, situați pe temeuri de muncă și credință. De aceea prezența lui, în toate împrejurările, imprimă seriozitate, încredere și optimism în ceea ce privește viitorul națiunii noastre. De aceea plecarea dintre noi a lui Valentin Poruțiu a lăsat unanime regrete în sufletele noastre.

Ne doare că nu vom mai avea fericirea să-i ascultăm vorba înțeleaptă și îndemnul generozității sale sufletești. Ne doare că a închis ochii înainte de a se putea bucura de reîmplinirea idealului pentru care a trăit, a luptat și de al cărui dor s'a stins prea de vreme.

Participăm și noi, cu tot priinosul sufletelor noastre, la paras-tasul de un an ce se va săvârși la Turda în ziua de 31 Oct. 1943. Dar nu ne putem stăpâni mahnirea că prin nedreptate s'a tăiat hotar între mormântul lui Valentin Poruțiu și pământul în care s'a născut și în care i se odihnesc părinții, moșii și strămoșii.

Românii din Secuime

Fraji, care și-au pierdut graiul

de Ion Steriopol

IV.

Dar oricare ar fi originea Secuilor, pe noi nu ne interesează. Ceea ce ne preocupă este influența și rolul jucat de această populație de „luptători, de apărători de fortărețe” în părțile expuse ale stăpânirii ungurești, asupra elementului românesc autohton.

Căci concluzia la care ajunge d-l Popa Lisseanu în această documentată și foarte obiectivă scriere a sa: „Origina Secuilor și Secuizarea Românilor”, este că Secuii au fost apărători de fortărețe. (Gyepü=pe ungurește, din care găsim în regiunea Odorheului foarte multe, îndreptate mai ales în partea de răsărit a ținutului).

Colonizați deci prin a doua jumătate a veacului al XI — s'au aflat la un moment dat alături de Români stăpânitori, vechii și adevărații stăpâni ai acestui pământ.

Iar dovezile despre această stăpânire sunt nenumărate și neîndoioase. Nu le putem enumăra pe toate... cităm numai câteva:

În toate cronicile în care se vorbește despre Secui, se vorbește și despre Români conlocuitori.

Vechile numiri de localități de râuri, de munți, au fost pri-

Continuare în pagina 6-a

Moneda de aur

de pr. Ion Scurtu

Doi prieteni au făcut prinosoare că unul dintre ei se va așeza la un capăt de pod din centrul Parisului, va sta acolo dela orele opt dimineața până la prânz și va oferi trecătorilor, spre vânzare, monede de aur în schimbul unor piese de cinci centime, și nimeni nu va cumpăra.

Tocmai așa a fost. Trecătorul, căruia îi oferea monede de aur în schimbul pieselor de cinci centime, se depărta zicând: prea prost mă crezi, ca să mă las înșelat de tine! Nu lipseau nici cei ce-l amenințau cu poliția, pentru escrocherie.

Se apropia prânzul, când trebuia să câștige prinsoarea. Dar, spre nenorocul său, tocmai atunci trecu peste pod o doică, cu un copilăș în brațe. Copilul, orbit de strălucirea monedelor de aur, începu să țipe și să ceară.

Doica n'a putut să-l împace. Ea a făcut schimbul, zicând în sine: La urma urmei pierd cinci centime.

Istorieara aceasta a scris-o Charles Gide în altă ordine de idei.

Exact acesta este cazul cu mișcarea cooperăției la noi.

Incearcă într'un sat sau oraș să schimbi așezările de azi ale oamenilor, cu ale cooperăției, și vei vedea că pățești ca cel ce voia să schimbe cinci bani cu o monedă de aur.

Prea mulți gospodari au fost amăgiți și înșelați în numele cooperăției. Moneda de aur a cooperăției a ajuns, în multe părți, pe mâni necurate și astfel și-a pierdut valoarea. Din această pricină, oricât le-ai vorbi de frumos oamenilor despre ea, vor rămâne nepăsători, ori te vor privi pieziș, ca pe unul ce vrea să-i tragă pe sfoară și să se pricopsească.

Mulțimile văd astăzi îmbunătățirea soartei lor mai de grabă în răsturnarea așezămintelor de temelie ale civilizației actuale, iar cei bogați și cu suflet strâmt văzând primejdia se închid în cetatea de gheață a sgârceniei lor.

Bogații, care nu văd sărăcia și strâmtoarea în care se sbat cei mulți și refuză să fie samarineni milostivi, întocmai ca și gloatele ce-

lor împietriți în revoltă și ură, cu toții au apucat un drum greșit și primejdios.

Numai adevăratul cooperator întinde puntea de aur a iubirii dintre bogat și sărac, vânzător și cumpărător, stăpân și slugă, și aduce pace și mulțumire între oameni.

Moneda de aur, spre rușinea celor maturi, a descoperit-o un copilăș. Trecătorii, crezându-se prea înțelepți, singuri s'au înșelat.

Sbuciumați de sărăcie și suferință, muncitorii din industrie au fost primii cooperatori. Moneda pe care au descoperit-o ei este vechi, dar de mare preț.

N'o disprețuiți, ca trecătorii cei grăbiți. Ea a ușurat viața multora. Tot această monedă poate ușura și viața voastră, a plugarilor, a căminului și a neamului nostru.

Mai mult, decât atât. Credincioasă într'adevăr legii lui Hristos, ea ne poate feri de cruzimea și mânia acestor vremuri încărcate de urgie.

Porunca ceasului de față

de pr. Alex. Nistor

Ca să poată ieși lumea din haosul în care se sbate astăzi, are nevoie de credință tare față de Creatorul ei. Numai credința ne arată scâderile și păcatele, ce ne pasc, dar în același timp și mijloacele de vindecare.

Lumea zilelor noastre nu vrea să înțeleagă, că toată răutatea ceasului de față, tot măcelul aducător de moarte, vine din lipsa de credință, din înstrăinarea omului de virtute.

În aceste vremuri de mari slăbiciuni morale, nu vedem pe Isus, care trece învăluit de furtună să ne trezească la realitate: recunoașterea împărăției Sale pe pământ.

Deci, omul trebuie să se convingă, odată și pentru totdeauna, că e o ființă condusă de legi morale și trebuie, din porunca de sus, să asculte de Dumnezeu, care este începutul înțelepciunii.

Călăuza lumii, a sufletului ei decăzut în prezent, mai mult decât oricând, trebuie să fie îndrumarea evanghelică.

Porunca ceasului de față este aprofundarea învățaturii și a practicii creștine.

Prin urmare, cea mai sfântă datorie a noastră este să ne întoarcem la Hristos, pentru că numai cu El vom putea birui necazurile și greutatea. El veghează asupra noastră; dar pleoapele Lui sunt închise, drept mustrare pentru abaterea noastră dela legea și cuvântul Lui.

Să-l păstrăm deci aproape de noi, pentru că El are să fie curajul și puterea noastră. El va potoli furtuna, când va voi. Să fim siguri, că cu El nu ne vom îneca niciodată.

Pâne, pământ și țărani

Așa se cheamă cartea de curând ieșită din tiparniță pe care a scris-o d-l Miron Paraschivescu. Un nume vrednic să-l ținem minte pentru că a scris o carte bună despre oamenii pământului, care sunt plugarii satelor.

Două sate din Moldova sunt zugrăvite în paginile ei. Dar la fel de strâns legate de pământ, izvorul dela care pleacă și vine totul: munca, bucuria, viața și moartea țaranului.

Iată câteva rânduri, din cartea aceasta:

„E tânăr pământul aci. Într'adevăr: după mii de ani de aș-

teptare, după ce a fost călcat în picioare de oști și seminții, după ce l-au bătut furtuni, ploii și zăpezi, după ce a rodit din măruntăile lui grâne și pomi, iarbă și flori, după ce a hrănit neamuri de oameni și gari de animale, după ce soarele a răsărit și a apus peste el de milioane de ori, după ce l-au bătut tunurile și l-au răscolit plugurile, — el este încă atât de tânăr, mereu, într'una, la nesfârșit tânăr, — pentru că să mai poată, să și împlinească el singur, cu puterea și fibra lui, soarta, așezarea și întocmirea.

Și oamenii pământului știu asta

bine. Ei se conduc după aceleași legi nescrise, ale așteptării și încordării mute.

La urma urmelor, nici ei — țărani — nu mai știu dacă pământul asta rodește din el, cri din viața lor; fiindcă de fiecare dată, când se lasă cu desnadejde și încordare pe coarnele plugului, ei suflă în pământ, deodată cu boii din jug. Și parcă o bucată din viața lor se amestecă, acolo, cu bulgării moi, grași, aburiți ai pământului.”

Rânduri de atâta frumusețe rar s'au mai scris la noi despre pământ, taina cea sfântă și dragostea cea mare a țaranului român.

Orașul și Țara Făgărașului

Profesorul Valer Literat, cunoscut cercetător al trecutului și animator al vieții culturale din Țara Oltului, în colaborare cu părintele M. Ionașcu, a dat la iveală o bună monografie istorică a Făgărașului românesc. Izvodind documente vechi și mai noi și îngemănându-le cu păreri istoricilor, risipite prin diferite lucrări, autorii pun în lumină un trecut clocotitor de aprigă și mândră viață românească, ce s'a desfășurat de-a-lungul veacurilor sub zidurile vechii Cetăți a Făgărașului, ca și'n puzderia de săticele ale „boierilor” olteni, alcătuit sub brâul Carpaților cel mai românesc colț al Ardealului.

Intemeiată pe studii și cercetări conștiințioase și ținută în stil sobru, lucrarea celor doi cărturari făgărașeni, constituie o prețioasă contribuție la trecutul atât de bogat în fapte de luptă și credință ce s'au frământat aci, din vremile când istoria Făgărașului se împletea cu însăși domnia Voievozilor munteni de dincolo, — până în zilele noastre. Cinstit informator și iefen „vade mecum” pentru toți cei doritori să aibă o privire generală asupra trecutului și a înfățișării actuale a Țării Oltului, cartea aceasta se cuvine să fie cunoscută și să-și la locul în biblioteca fiecărui intelectual.

Gh. Tulbure

Vlădărenii se sbat pentru hotar

de pr. Alex. Florea

Lupta pentru pământ se înscrie în istoria neamului nostru ca una dintre cele mai prețuite jertfe pe care a dat-o vreodată un popor.

Călcăt mii de ani de năvălitori barbari și neamurile lacome, a ținut cu toată îndărătnicia la ogorul pe care l-a moștenit din strămoși, unde și-a legănat viața din începuturi și și-a legat durerile în toate vremurile de urghe.

Chiar și atunci când pământul era furat din dreptul românului băștinaș și domnia cnutului lovea trupul chinuit al bietului iobag, acesta, în conștiința și întreaga simțire a lui, nu renunța pentru nimic în lume la gîla sa, la ogorul său, care prin sudoarea trunchii săi sature copilii și să-l ție coliba.

Oricât de stăpâni se făceau veneticii, prin diplome false și drepturi crățești aici, Românul își afirmă sfînta lui proprietate prin legătura sufletească cu meleagurile și brazda, la care nici strămoșii săi și nici el nu a renunțat cu niciun preț. Oricâtă samavolnicie se făcea împotriva acestui drept al lui, peste vremuri și ani Românul de aici răsărea din nou în hotarul său, mai dărz și mai hotărît ca oricând.

Vlădărenii, acești Români care în această privință au avut o soartă cu totul specială și crudă, au avut mult de suferit și de luptat pentru hotarul de azi al lor.

Implăntați în poleiile și culmile acestor regiuni, mult mai împădurite pe vremuri, au fost în calea lacomelor interese ale Brașovului domesial și a comunei Codlea ca însemnat centru săsesc al țării Bărsii, mare favorizată a regimurilor vremurilor trecute.

Strănsi mereu între aceste două interese, Brașovul, care stăpânea luncile răsăritene ale hotarului precum și toată porțiunea de pe hotarele zise de mijloc și de sus pe de o parte, iar pe de alta în parte a sudică apăsați mereu până la valea Hămăraș-mare de proprietățile Codlei, cu pădurile ei care ajungeau să țină chiar umbră satului, Românii de aici au trebuit să se împrăștie mereu, cei ce se ocupau cu păstoritul pe văile inconjurătoare ale Cărbunării sau Valea Boului, ori zierii în sus spre culmile Lazurilor de pe coasta munților Perșani, unde cădeau în deseale prevaricațiuni de pădure față de Brașovul care li se pusese și aici în cale.

Aici, pe aceste culmi și văi și-au dus ei multă vreme greul vieții, săpând la o lăzire de pădure sau cultivarea unei delnțe de porumb sau cartofi. Și când se întindeau prea mult îl găsim biciuși pe la ușile domniilor de pământ sau a magistraților de Brașov.

Că au fost aici chiar o vreme și după întemeierea actualei vetre a satului în toată străduința vieții, atau dovezile găsite prin urme de răzoare, vetre de case și șuri, urme de schituri și săpături de clopote, iar pe lângă acestea, toată temelnicia tradiției orale pentru vremurile dinaintea veacurilor al XV și XVI-lea.

După această tradiție se pot înscrie primele neajunsuri ce le-au avut Vlădărenii și cu Codleșii, care fiind increzuși că, legie de atunci vor ține cu ei

Sfințirea bisericii ortodoxe din Fundata

Pe plaiurile Branului, acolo unde frumusețea sălbată a naturii te îmbie la pietate și extaz, în cetatea în care născând n'a palpitat altă credință în afară de cea creștină ortodoxă, a fost ridicată încă o biserică, s'a sfințit încă un altar din ușa căruia se va aduce slavă lui Dumnezeu.

Sfințirea bisericii a prilejuit populației brăneșene o sărbătoare deosebită.

Biserica a fost ridicată de d-l Moise Găvănescu, fiu al comunei Fundata și de soția sa Ecaterina.

Fapta d-lui Găvănescu este continuarea unei vechi tradiții a fiilor Ardealului care, refugiați din fragedă copilărie în Țara Mamă și ajunși oameni cu stare, n'au uitat de satul în care au văzut lumina zilei și în care sunt îngropați părinții lor.

Așa au fost ridicate în lungul vremii numeroase lăcașuri de închinăciune, care vorbesc veacurilor de legăturile indistructibile ale Românilor cu locurile lor natale și despre credința în biserica străbună.

Acolo, pe colinele cele mai înalte ale Branului, la Fundata, crucea noii biserici va străluci credința în Hristos și va aminti oamenilor îndatoririle ce le au către sufletul lor.

Služba de sfințire a fost oficiată de I. P. S. S. Mitropolitul Ardealului dr. Nicolae Bălan, înconjurat de un sobor de preoți în frunte cu: părintele Ieronim Grov, consilier mitropolitan; pr. Vasile Stoicana, protopopul Branului; dr. Nicolae Stinghe, protopopul Brașovului; arhidiacon I. Circov; pr. Alexandru Popescu, dela catedrala din Ploiești; pr. Const. Petre-Ploiești; pr. Isaia Enescu; pr. I. Lascu; pr. Gh. Oncioiu; pr. Moise Benga; pr. I. Sumedrea și pr. I. Gurgiu, parohul bisericii din Fundata.

Răspunsurile religioase au fost date de corul teologilor dela Mitropolia din Sibiu.

Cu ocazia sfințirii bisericii a fost hirotonit și diaconul Nicolae Mureșianu.

I. P. S. S. Mitropolitul Nicolae a fost primit cu mare entuziasm de populația brăneșă în frunte cu d-l col. Manole Enescu, prefectul județului și de dr. Aurel Stolan, primarul Branului.

După slujba de sfințire I. P. S. S. a rostit o impresionantă predică, desvôltând următorul verset din Evanghelia lui Ioan: „Rămâneți întru dragostea mea”.

„Cuvântul acesta a sburât de pe buzele Mântuitorului în acea seară sfântă când și-a serbat Paștile cele din urmă în mijlocul apostolilor săi”.

I. P. S. S. a evocat clipele trădării lui Iuda și a suferințelor îndurate de Hristos pe crucea de pe Golgota și referindu-se la suferințele și patimile lumești a spus: „Mi se pare ca și cum Mântuitorul se înfățișează înaintea noastră, înaintea țării, în haina lui albă a zilei învierii și ne cere: „Rămâneți întru dragostea mea”.

Pentru că și noi suntem înclătați într'un războiu cum n'a mai cunoscut lumea, de multe ori mi-am pus întrebarea căruia fapt se datorește această crâncenă înclătare a popoarelor și nu am găsit numai un singur om vinovat de aceasta. Păcatele oamenilor, păcatele tuturor sunt și cauza acestei înclătări cumplite dintre state și popoare.

Dar oare în fața acestor dureri provocate de războiu se întorc oamenii spre o viață mai bună?

Mi se pare că multe glasuri se aud în pustii și nu sunt ascultate. Ba, mi se pare că glasul multor minți luminate nu este auzit. Numai glasul care se desprinde dela Cina Cea de Taină, glasul Mântuitorului: „Rămâneți întru dragostea mea”, rămâne ascultat. Acest gând a călăuzit și pe ctitorii acestei biserici, pe Moise și Ecaterina Găvănescu.

Eu nu pot să le mulțumesc în deajuns pentru această faptă de bună creștină. În numele vostru mulțumesc ctitorilor, iar recu-

noștința voastră să se arate prin participarea la biserică. De asemenea le mulțumesc în numele bisericii. Numele lor va fi pomenit la sfânta slujbă atâta vreme cât vor dura zidurile acestei biserici”.

I. P. S. S. a elogiât fapta celor doi ctitori și a recomandat credință nestrămutată în biruința neamului.

„Dacă vom vrea noi toți același lucru, dacă vom crede cu tărie în dreptatea noastră, eu cred că nu-i putere pe lume care să ne oprească în îndeplinirea dorinții noastre”.

D-l col. Manole Enescu, prefectul județului, a mulțumit I. P. S. Sale pentru cinstea ce a făcut-o județului Brașov și a comparat lupta ostașului de pe front, pentru refacerea granițelor, cu lupta pe care o duce biserica lui Hristos pentru întărirea credinții.

Părintele Alex. Popescu-Strejicu, parohul catedralei din Ploiești, a vorbit în numele parohienilor săi, printre care se numără și d-l Găvănescu.

D-l Moise Găvănescu, vădit emoționat de măreția momentului, a mulțumit lui Dumnezeu că i-a ajutat să-l ridice templu de credință și de închinăciune.

A urmat apoi masa comună la restaurantul „Oancea”, unde au vorbit: I. P. S. S. Mitropolitul Nicolae; col. Manole Enescu, prefectul județului; Dumitru Moșoi, președintele Camerii de comerț din Ploiești și Radu Negulescu din partea Sfatului negustoresc din Ploiești și jud. Prahova.

Tuturor le-a mulțumit d-l Găvănescu.

Atmosfera în care s'a desfășurat sfințirea bisericii dela Fundata va stărui peste vreme în sufletele credincioșilor, iar evenimentul va marca încă o biruință a bisericii ortodoxe ardelenene.

(m. m.)

Românii din Secuime

Frați, care și-au pierdut graiul

de Ion Steriopol

Continuare din pagina 5-a

mite în limba maghiară, uneori direct cu pronunțarea românească, altelei doar cu o străvezie haină maghiară. Dela cine ar fi luat ei aceste numiri dacă nu dela Români conlocuitori?

Și azi creștele munților, râurile, formele de relief poartă nume românești! Hărțile vechi le păstrează. Iar botezul a fost românesc! Căci ce alta ar putea fi Desiș, Coasta, Frumoasa, Zăpada, Flămânda, Mal, Izvor, Luna, Vadu etc., decât numiri românești, întâiu botezate de primii și adevărații stăpânitori, Români?

De ce și astăzi părăiele au numiri vaiahe? De ce piscurile au rezonanțe românești? De ce creștele pădurilor își strigă până departe chemarea lor românească?

Și de ce Secuții nu-și pot purifica limba lor de influențele românești?

— Urmează —

Din lumea largă

350.000 de plăci fotografice — documente istorice

La Viena există de mulți ani arhiva fotografică, o secție a celebrei Bibliotecii Naționale din Viena. Această colecție de fotografii este foarte bogată, cuprinzând 350.000 plăci fotografice. Aceste fotografii prezintă imaginea unei epoci întregi și sunt de o importanță deosebită pentru generațiile viitoare. Cât de însemnată este fotografia pentru istoric o dovedește și faptul că odată cu incendiul Palatului de Justiție, din Viena au ars documente politice care nu puteau fi înlocuite. Dar aceste documente se aflau într-o copie fotografică la arhiva fotografică. Materialul arhivei este învrat de marile instituțiuni culturale, de pildă de Arhiva Relchului din Viena.

AVIZ

Rugăm pe toți colaboratorii noștri să ne trimită articole SCURTE.

Articolele lungi sunt tem nevolii, din lipsă de spațiu, să le cunțim, — operație delicată și deopotrivă de neplăcută pentru noi ca și pentru autor.

Eroii noștri

Bran

Nicu Aldea

Sublocotenent activ

Orfan din trecutul războiului mondial, absolvent al liceului „Gh. Barițiu” din Cluj, licențiat al facultății de drept din București și sublocotenent activ, Nicu Aldea a plecat în două rânduri pe frontul de Est, ca ofițer al unui regiment de Infanterie din Brașov.

La 12 Oct. 1942 a căzut ca un erou la datorie la Cotul Donului, iar trupul lui se odihnește de veci în comuna Gromki.

Azi e plâns mult de o mamă îndurerată și neconsolată

ca Sași, deci națiune favorizată, au împins mereu granița lor, luând chiar și pietrele puse acolo cu multe sute de ani în-

te, pentru delimitarea hotarelor.

Și fiindcă aceste necazuri nu sunt puține, le vom înscrie

pe rând pentru brava ținută a a strămoșilor Vlădăreni.

VĂ CADE PĂRUL?

Nu luați prea în ușor această cădere și nu priviți cu nepăsare cum se pierde zi cu zi o podoabă de preț!
Cu fiecare fir de păr, se duce puțin din viața și finețea D-v. Considerați această înșelăciune nu numai ca un sfat amical, dar și ca un avertisment pe care îl dăm tinerilor între 20 și 30 ani.
De aceea, dacă observați că părul D-v. își pierde strălucirea și frumusețea și e plin de mătreă, dacă la pieptănând scoateți pieptenele plin de păr, să știți că părul D-v. este în primejdie și că vă amenință chelia urâtă, nesănătoasă și nevindecabilă.
Pentru tămăduiri și statură cereți chiar azi broșura No. 8 trimițând bonul de mai jos, împreună cu lei 20.— în mărci poștale către LABORATORUL VOREL PIATRA-N. Este o broșură extrem de interesantă, cuprinzând îndrumări pentru buna îngrijire a părului și multe sfaturi folositoare. Laboratorul VOREL Piatra-N.

BON No.12

pentru broșura nr. 8
Acest bon se va tăia și trimite împreună cu 20 de lei în mărci poștale către LABORATORUL VOREL PIATRA-N.

Atențiune!

Vin însămânțările de toamnă.

O recoltă frumoasă și sănătoasă în lan obțineți saramurând numai cu

GERMISAN

Este economic și mărește considerabil prețul recoltei

Distruge mătura la grâu, tăciunile și mușcăiul de zăpadă la secară, sfâșierea frunzelor de orz, antracnoza la mazăre și fasole, putregaiul rădăcinilor la sfeclă, tăciunile îmbrăcat la orz și ovăz.

Produs original Fahlberg-List A. G. Magdeburg.

Autorizat de Ministerul Agriculturii și Domeniilor cu Nr. 1/1937, 107/1939, 113/1940, 142/1941, 2/1939, 144/1941

La toate Camerele, Ocoalele și Sindicatul Agricole, Cooperative, Semințerii și magazine de specialitate. Unde nu găsiți adresați-vă la:

„AGRICOLA GERMISAN“ București Bd. Mărăști 45 Tel. 5.94.78—5.61.01

Primăria Municipiului Brașov

A. 3376/1943
Oficiul Economic Municipal

Publicațiune

Se aduce la cunoștință proprietarilor sau chiriașilor de magazii sau silozuri de cereale, precum și acelea care posedă magazine în care se pot depozita cereale, cu o capacitate de depozitare de la 3 vagoane cereale în sus, aflate pe teritoriul Municipiului Brașov, precum și în județ,

ca potrivit deciziei ministeriale Nr. 1348 publicată în M. O. Nr. 193 din 19 August 1943 și a comunicatului Nr. 633/PP publicat în M. O. Nr. 246 din 20 Octomvrie 1943 al S. S. A. A.;

Sunt obligați:

I. A declara la Oficiul Economic al județului Brașov, până cel mai târziu 10 Noemvrie 1943, prin o declarație scrisă, următoarele date:

1. Numele și prenumele, domiciliul proprietarului sau chiriașului deținător al silozului sau magaziei.
2. Comuna, strada și numărul unde se găsește silozul sau magazia.
3. Capacitatea în vagoane de 10 tone, de la 3 vag. în sus;
4. Intrebuintarea actuală a magaziei, dacă de prezent nu sunt înmagazinate cereale. Dacă nu sunt întrebuințate deloc se vor arăta cauzele.

II. Proprietarii și chiriașii de silozuri sunt obligați a folosi în permanență magazinele lor, cel puțin 30% din capacitate.

În caz că nu folosesc magazinele în această proporție minimă, sunt obligați a comunica aceasta Prefecturii Județului Brașov, prin scrisoare recomandată sau depunând personal declarația.

III. Contravențiile vor fi sancționate conform D. L. Nr. 282 publ. în M. O. Nr. 100 din 1 Mai 1943, și Nr. 422/1943, termenul ultim de depunere fiind data de 10 Noemvrie 1943.

Brașov, la 22 Oct. 1943.

Primar:

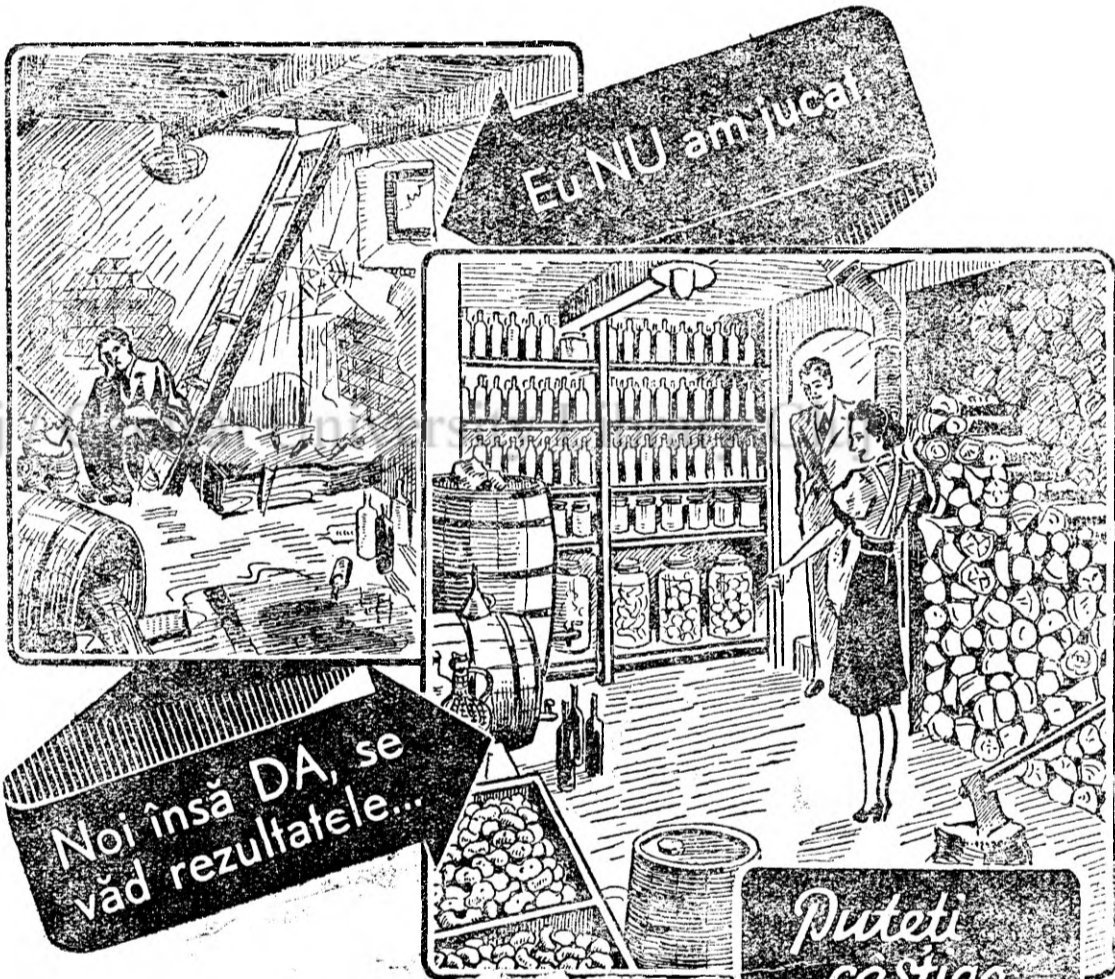
ss. Dr. N.G.V. Gologan

p. Secretar General:
ss. Dr. Șt. Popovici

Femeie destoinică, pricepută la bucatărie și spălat angajează cu luna sau cu ziua Str. Iorga 12 perter.

Tipografia „Astra“ Brașov caută ucenici români

Femeie serioasă pentru în casă și la gătit. Strada Baiulescu 11 parter.

Vine iarna cu grijile ei...

LEMNE, PROVIZII, IMBRACĂMINTE, TAXE ȘCOLARE, CHIRIE... toate se pot procura din belșug jucând la Loterie unde poți câștiga LEI 30 MILIÃOANE, acum la clasa 5-a.

LOTERIA DE STAT 5-a

Tragerea clasei a 5-a

LA 3-4-5, 9-10-11, 14-15-16, 18-19-20, 23-24-25 și 28 NOEMBRIE

Puteti castiga

- 30.000.000
- 20.000.000
- 10.000.000
- 5.000.000
- 3.000.000
- 2.000.000
- 1.000.000
- ETC.

Aviz

Biblioteca „Astra“ Brașov cumpără fie ani compleți, fie numeri răsleți din „Foaia pentru minte, inimă și literatură“, apărută la Brașov între anii 1838-1865.

Biblioteca „Astrei“ Brașov

este deschisă în fiecare zi de lucru, între orele 9-12 și 15-19. O sală de lectură bine întreținută, cu 40 de locuri, stă la dispoziția cititorilor. Secția de împrumut funcționează și ea.

Gazeta Transilvaniei

E susținută de abonații ei. Asociațiunea „Astra“ Brașov împlinește tot ce nu se ajunge. Se gândește cineva la asta?

„SUPRINDO“
SAR DE GRAU SI
SALCIU FOSFORIC
TRICAZIC 0,5%

Baby Gris
SAR DE GRAU SI
SALCIU FOSFORIC
TRICAZIC 0,5%

BABY GRIS
-ESCLAP-

ESCLAP
SAR

LABORATOR DE PRODUC
CHIMICO-FARMACEUTIC
BUCUREȘTI

GRIS CU CALCIU
PENTRU COPII SUGARI

Cel mai bun și cel mai indicat ALIMENT PENTRU COPIII SUGARI pentru că este bogat în clucide, în protide și conține Fosfat de Calciu ribazic, care se asimilează aproape în întregime și e foarte necesar în epoca de osificare și de apariție a dinților

Informațiuni

Abonamente de sprijin

N. D. Chirculescu, fost
ministru, București Lei 2000
Grigore Popescu, avocat,
București 1400
Dr. Constantin Moldovan,
notar public, Brașov 1000

Dela Universitatea liberă muncitorească

Duminecă, 31 Oct. la orele
11.30 în sala „Astra“ va vorbi în
cadrele univ. libere muncitorești
d-l Ioan Moșoiu, directorul Lic.
„A. Șaguna“, despre „Ardealul, pă-
mânt românesc“.

După conferință urmează pro-
gramul artistic-cultural organizat
de secția M. L.-Rogifer.

SPECTACOLE

Turneul Operei Române (cu
150 persoane.) Sâmbătă, 30 Oct.
a. c. se va reprezenta de două
ori celebra operă CARMEN de G.
Bizet în sala „Reduta“. *Matineu
la ora 4 și seara la ora 8 precis.*
Opera va fi dirijată de d-l Jean Bo-
bescu. Dintre soliști vor apărea:
Maria Moreanu, în rolul titular,
tenorul Emil Marinescu, G. Simio-
nescu, Zana Săvescu și alții. În ac-
tul II și IV divertisment dansant.

Concert de pian. Duminecă,
31 Oct. a. c. la ora 8 seara va
avea loc în sala „Reduta“ un re-
cital extraordinar, dat de celebrul
pianist Wilhelm Kempff.

Pentru toate spectacolele se
pot reține bilete la agenția tea-
trală Maria Băcilă. Telef. 35-37.

Incorporarea recruților

1. La 1 Noembrie se vor în-
corpora:

— Toți tinerii Ctg. 1945 și
mai vechi, Ctg. 1946 și 1947 însu-
mați în condițiunile art. 15 R.L.R.
(Ofițeri de Rezervă).

— Toți tinerii Ctg. 1945 și
Ctg. 1946 însuși în condițiunile
art. 16 R. L. R. (Subofițeri de Re-
zervă).

Prezentarea tinerilor: dela 1
Noembrie la 3 Noembrie 1943.

2. Tinerii cu cel puțin 4 clase
secundare sau similare, care nu
au cerut amânarea în condițiu-
nile art. 5 L. R. și nu se vor pre-
zenta la incorporare, vor suferi
sanctiunile prevăzute de art. 161
și 167 R. L. R.

3. Nu se încorporează tinerii
Ctg. 1947 însuși în condițiunile
art. 16 R. L. R.

Tinerii Ctg. 1945 și mai vechi și
Ctg. 1946 și 1947 care au obținut
amânări pentru continuare de
studii nu se încorporează.

În curând va apare Ediția
III-a revăzută și adaogită din lu-
crarea „Mocanii“ *importanța și e-
voluția lor social-economică în
România*, prefațată elogios de ma-
rele cărturar și istoric al neamului
N. Iorga, de Dr. ION GHELASE,
Inspector General de Finanțe.

În această lucrare, în lumina
actelor și a documentelor istorice,
se învederează și drepturile noas-
tre istorice în Câmpia Tisei etc.

Cronica Războiului

Insemnări diplomatice și politice

Incepem această cronică sub
semnul tristelor încrustări pe care
presa ardeleană trebuie să le
facă în legătură cu unele aser-
țiuni străine. Răspunsul îl reți-
nem în toată semnificația lui, nu
pentru a îmbogăți inventarul pro-
prii noastre elocințe, nici pen-
tru consolidarea unei credințe, care
e întemeiată pe granit, ci pentru că
aceste răspunsuri duc o mângâiere
în rândurile celor lipsiți de altă o-
crotire decât fierbinte dragoste
frățească ce le-o purtăm. Pentru cei
la care mereu ne stă gândul și
pentru care brațul nostru stă gata
permanent.

Suedia, este una din țările ne-
utre citate mai des în comunica-
tele și comentariile de presă, de-
oarece ea prezintă o situație im-
portantă în determinarea spațiilor
de forță ale beligeranților din ac-
tualul războiu.

Politica externă a Suediei a
făcut obiectul unei largi desbateri
în parlamentul țării, făcând necesară
intervenția însăși a președin-
telui de consiliu, d. Hanson. În în-
cheierea acestor desbateri d-l Han-
son a ținut să scoată în evidență
faptul, că nu poate fi vorba de o
criză de încredere a opoziției față
de guvern.

Ca stat ce reprezintă interesele alor
17 țări beligerante Suedia e privită
cu interes pretutindeni. Dar și ca
membră a comunității europene în
general Suediei i se acordă o aten-
ție deosebită, mai ales în urma
desfășurării evenimentelor de pe
frontul rusesc. Presa suedeză și
cercurile din Stockholm sunt
preocupate în mod vizibil de evo-
luția evenimentelor militare din Est,
cât și de conferința care are loc
actualmente la Moscova.

Stat democratic prin esență,
Suedia pare să fie serios preocu-
pată de soarta „Chartei Atlanticu-
lui“ și s'ar părea că, după opinia
suedeză, orice sacrificiu făcut în a-
ceastă direcție de către Anglia și
Statele Unite ar însemna un pre-
judiciu al puterii democrației. Din
acest punct de vedere mai ales
presa suedeză înțelege să facă ab-
stracție de majoritatea celor ce se
scriu în presa britanică și ameri-
cană, precizând fățiș că își leagă
ultimele nădejdi de documentul ca-
re constituie ultimul suport al Sue-
diei democratice.

Din punct de vedere militar
Suedezii privesc evenimentele din
Italia cu mai puțin interes
decât pe cele din răsărit, socotind
că deciziile se vor lua numai pe
acest front. Ziarele, după tabăra

din care fac parte, sunt pline de
diferite presupuneri în legătură cu
evoluția războiului. Optimiștii sunt
convinși că chiar învingând Rușii,
Suedia va fi cruțată, deoarece in-
dustria ei are de jucat un rol im-
portant în refacerea Europei Cen-
trale. Cei mai puțin optimiști pre-
tind că trebuie urmată o linie de
apropiere față de Soviete într'un
ritm prudent și corect, pentru a e-
vita posibilitatea unui conflict.

Indiferent de păreri, Suedezii
sunt convinși că propriile forțe ar-
mate au antrenamentul și pregăti-
rea necesară pentru apărarea fron-
tierelor împotriva încercărilor de
violare.

Turcia, un alt important stat neu-
tru, este de asemenea adusă adeseori în
discuție. În zilele din urmă, cu toată
strictea neutralitate pe care o observă
guvernul din Ankara, presa sovietică
o indică totuși drept apărătoarea flan-
cului stâng al frontului german. Păre-
rea a fost reținută în rândurile presei
europene, fără a i se da însă o impor-
tanță aparte.

Ceea ce interesa în legătură cu
Turcia era problema strămtorilor, așa
cum ar putea ea să fie privită prin
prisma discuțiilor dela Moscova. În
unele comentarii se amintește că pro-
blema strămtorilor turcești n'ar putea
fi obiect de discuție decât în cazul unei
supralicitări pentru poziții strategice
între anglo-saxonii și sovieticii.

Prin atitudinea ei rezervată, prin
dorința de a nu încălca drepturile și
pământurile nimănui, oricare ar fi con-
siderațiile ce ar îndemna-o la acest
lucru, Turcia se menține în momentul
prezent ca un factor prestigios în con-
certul european.

Italia republicană și fascistă pă-
șește la reorganizare. Toate măsurile
luate sunt privite cu ochi răi în tabăra
adversă Axei, punându-se în circulație
felurite șvonuri.

Adeziunile la noul partid repu-
blican fascist se fac în mod normal și
ultimul termen pentru adeziunea mem-
brilor vechi, a fost fixat pentru 31
Octombrie a. c. Adeziunea este autori-
zată în mod liber, și tuturor celor ce
n'au activat până acum în partidul fas-
cist, fără a se face discuție de partidul
din care făcuseră parte. Singura con-
diție este să se declare gata de a co-
labora după principiile fascismului re-
publican. Secretarul partidului decide
în ultimă instanță asupra admiterii.

Conferința dela Moscova continuă
în aceeași atmosferă de presupuneri și
calcule, făcute pe baza scurtelor știri
care vin dela corespondenții de presă
admiși în jurul Cremlinului. Se pare că
durata conferinței va suferi o scurtare.

Situația pe fronturi

Frontul de răsărit — sec- torul sudic

În sectorul acesta, după cum am
menționat în cronică trecută, războiul
cunoaște formele cele mai sălbatice
prin ofensiva neobișnuit de puternică

deslănțuită de sovietici. Prin fixarea
acestora la Sud și Sud-Est de *Cremen-
cing* s'a început marea bătălie care țin-
tește cucerirea bazinului industrial
Krivoi Rog și încercuirea diviziilor ger-
mane aflate aci în luptă.

Au urmat apoi formarea capetelor

de **Mardare Mateescu**

de pod dela *Dniepropetrovsk* și dela
Zaporoje.

La capul de pod *Dniepropetrovsk*
luptele au fost nespuse de îndârjite,
de oarece înainte de a lăsa loc inami-
cului trupele germane au ținut să dis-
trugă tot ce le-ar fi putut folosi tru-
pelor dușmane spre a-și putea continua
presiunea. După evacuarea orașului
Dniepropetrovsk sovieticii n'au mai găsit
aci nimic din ceea ce le-ar fi putut
ajuta militarmente.

La *Zaporoje* debarcările rusești
s'au făcut atât la Sud cât și la Nord
de oraș, pierderile sovietice fiind din
cele mai grele. În deosebi cu prilejul
debarcării din Nordul orașului *Zaporoje*
pierderile sovietice au fost mari și în
cele din urmă trupele de debarcare au
fost respinse.

Presiunea exercitată dela Sud de
Cremenciug până la cotul Niprului do-
vedește din plin încercările rusești de
a constitui o încercuire a apărării ger-
mane. Acest lucru n'a reușit însă și
rezistența germană este în acest sector
din cele mai puternice cunoscute până
acum.

Presiunea exercitată de sovietici
la Nord de *Krivoi Rog* este de asemenea
fără de succes. Contra-atacurile germane
au ținut pe loc orice încercare inamică
și a desorganizat în parte liniile de
baraj ale inamicului. Sunt semnalate
unele infiltrațiuni la Vest de acest oraș.

În regiunea *Melitopol* eforturile ru-
sești sunt de asemenea foarte vigo-
roase. Mai multe brigăzi blindate și
formațiuni puternice de infanterie atacă
pozițiile germane plasate pe înălțimile
din jur, încercând să forțeze trecerea
spre Nipru. Forțele germane sunt însă
bine fixate pe poziții realizând impor-
tante contra-atacuri în liniile rusești.
Luptele se dau la Vest de oraș, în re-
giunea *Novo Nikolaevka*.

Sectorul Kiev

*Încercările făcute de sovietici în a-
cest sector pot fi socotite fără nicio în-
semnătate practică, deoarece au consti-
tuit pentru ei numai pierderi în oameni
și materiale.*

Frontul din Italia

Frontul din Sudul Italiei nu
prezintă de asemenea elemente
demne de reținut. Armata a 5-a
americană se menține în regiunea
nordică a părții inferioare a râului
Volturno, iar armata a 8-a brita-
nică își plasează foarte greu liniile
mai la Vest de linia superioară a
aceluiași râu. Pentru moment, nu
poate fi vorba de operațiuni cu ca-
racter mai energic nici pe acest
front.

**Numai Asociațiunea transil-
vană „Astra“ ne ajută;
se gândește cineva la asta?**

„GAZETA TRANSILVANIEI“

Redactor responsabil
ION COLAN

Redacția și Administrația
B R A Ș O V
B-dul Regele Ferdinand No. 12
TL 1513

Abonamentul anual Lei 400
Autorități și Societăți Lei 800
Membrii „Astreii“ din
comunele jud. Brașov
și refugiații săteni din
Ardealul de Nord Lei 200